

LÖÖPPI

3 / 2018 • HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

*Maagisen tuokion tallentamiseen
tarvitaan oivallusta,
kuvausvälineen tuntemusta
ja aimo annos onnea.*

**HELSINGIN SEUDUN
JOURNALISTIEN JÄSENLEHTI**

25. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja

Marjaana Varmavuori
puh. 050 5454130
marjaana.varmavuori@gmail.com

Päätoimittaja

Kaija Plit
puh. 050 4394538
kaija.plit@hsj.fi

Graafikko

Outi Kainiemi

Muu julkaisuryhmä

Eveliina Kangasniemi
Riitta Lehtimäki
Salla Nazarenko
Ari Simberg
Lotta Sonninen
Emma Viitanen

Kannen kuva

Asko Vivolin,
Koh Mook, Thaimaa

Helsingin Seudun Journalistit

Puheenjohtaja
Marjaana Varmavuori

HSJ:n toimisto

Lönnrotinkatu 25, 5. kerros
00180 Helsinki

Toiminnanjohtaja

Kaija Plit
Hallintopäällikkö
Jaana Virtanen

Ilmoitushankkija

Erkki Hirvonen
puh. +358 50 5506172
eki.hirvonen@kolumbus.fi

Painopaikka

Grano

ISSN-L 1455-0032

**HSJ TIEDOTTAA TILAISUUKSISTA
SÄHKÖPOSTILLA. VARMISTA,
ETTÄ MEILLÄ ON TOIMIVA
SÄHKÖPOSTIOSITTEESI.**

OUTI KAINIEMI

**Agentteja, scoutteja,
huutokauppaa, ituitiota –
Käännöskirjan tiellä Suomeen
on monta vaihetta.**

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
- 4** Printtisankari
- 10 HELMIJUTTU** Demi muutti elämäni
- 14** Musta laatikko
– livejournalismia ihmiseltä ihmiselle
- 16** Taidevalokuvaajasta tuli taksisuhari
- 20** Myyty eniten tarjoavalle!
- 24 KIRJAT** Kiina-myyttejä murtamassa
- 26** Unelma-alalla?
- 30 TÄMÄN OIVALSIN!** Valo vaikuttaa kaikkeen
- 31 HSJ-NEWS**
- 32 SARJAKUVA** Ilta-Fingeri

Luovuutta aivosumussa

TOIMITTAJA Jenny Lehtinen räjäytti muutama vuosi sitten potin lanseeraamalla kolumnissaan sanan metatyö. Hän viittasi sillä lapsiperheissä etenkin naisten tekemään arjen suunnittelu- ja organisointityöhön. Kolumnista tuli nettihitti, koska Lehtinen onnistui kiteyttämään mestarillisesti niin monen koulu- ja päiväkotirumban, harrastuskuljetusten, ruoka- ja vaatehuollon ja muun arkisen aivojumpan väsyttämän perheelisen tuskan.

Kodin lisäksi töiden organisointiin liittyvää säätämistä riittää työpaikoilla, eikä määrä ole vähemmän päin. Työelämän muutos irtisanomisineen ja työn uudelleenorganisointineen on vuosien varrella kaatanut syliimme koko joukon uusia työtehtäviä, joilla ei useinkaan ole mitään tekemistä ydinammattitaitomme kanssa. Muiden alojen tavoin myös toimitustyössä ja kustannusalalla erilaiset tukitoiminnot ovat ohentuneet tai hävinneet olemattomiin. Toimittajat, kuvaajat, graafikot ja kustannusväki postittavat, hoitavat matkajärjestelyjä, hakevat kulkorvauksia, varaavat kokoustiloja, huollattavat puhelimia ja asentavat tietotekniikkaa ja ohjelmistoja.

”Töiden organisointiin liittyvää säätämistä riittää, eikä määrä ole vähemmän päin.”

Alan murros ja tekninen kehitys tuovat vielä oman lisänsä. Sähköisellä puolella vuosikaudet pelkkää tv:tä ja radiota tehneitä toimittajia koulutetaan kirjoittamaan, lehti- ja kustannuspuolella puolestaan otetaan haltuun ääntä ja liikkuvaa kuvaa. Digitaalisuuteen panostaminen taas tarkoittaa uusia ohjelmistoja ja käyttöjärjestelmiä toisensa perään. Ilmiöistä, trendeistä ja puheenai-

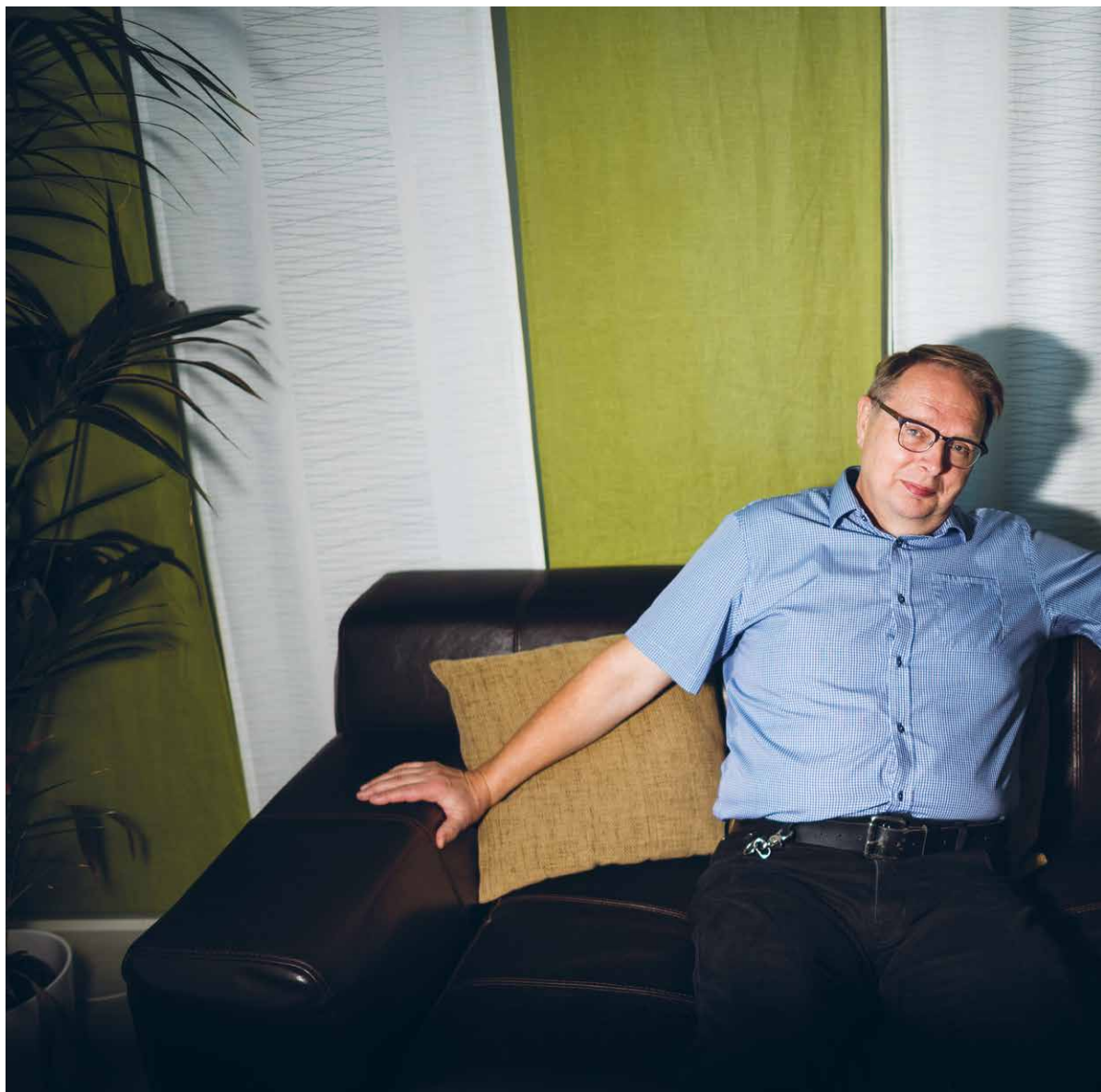
heista perillä pysyäkseen pitäisi vielä notkua somessakin.

Mitä enemmän erilaisia työtehtäviä ja osaamisalueita työntekijällä pitää olla hallussaan, sitä raskaammaksi oman työn hallinnointi käy. Eikä tilannetta helpota se, ettei harteille valuneisiin uusiin työtehtäviin ole useinkaan varattu aikaa, vaan niiden pitäisi hoitua aiempien töiden lomassa. Utta opetellaan kiireessä manuaaliskourassa.

Kaiken tämän keskellä aivot ovat kovilla. Kuormittuneisuudesta johtuvaa unohtelua ja ajatusten takkuamista on kuvattu sanalla aivosumu. Myymme työnantajalle aikaamme luovaan tietotyöhön, mutta ylikuormittuneena ajatus ei kulje. Se on ongelma, jonka äärelle myös alan edunvalvonnassa on pysähdyttävä. ●

Marjaana Varmavuori

marjaana.varmavuori@gmail.com

Printtisankari

Moni pieni aikakauslehti oli miltei jo montussa.
Sitten paikalle marssi Tapani.

TEKSTI EVELIINA KANGASNIEMI **KUVAT** ARI HEINONEN

Oli lokakuu 2013, ja mediat murenivat. Sanoma ilmoitti uudesta strategiastaan, lähihistoriansa suurimmasta muutoksesta, Sanoma Redesignista.

Ylevästä nimestä oltiin montaa mieltä, samoin sen tavoitteista: listalla oli lehtien lakkauttamisia, toimintojen yhdistämistä ja henkilöstön irtisanomisia. Eli kaikkea sitä,

Journalismikaan ei ole vain journalistia, se on myös bisnestä, ja tämä on muistettava, linjaa Fokus Median toimitusjohtaja Tapani Pitzen.

mitä piti konsernin mukaan tehdä, jotta median murroksesta ja ansaintalogiikan kriisistä selvittäisiin.

Myös silloisen Sanoma Akatemian johtajan **Tapani Pitzenin** ura oli vaakalaudalla. Se ei tuntunut hyvältä. Tilanne vaati suunnitelma B:n.

– Se, mitä Sanomalla silloin tapahtui, oli eräänlainen tiikerinloikka digiin. Siihen liittyen yhtiö päätti luopua osasta painettuja aikakauslehtiään, sillä odotti niiden joka tapauksessa kuolevan pois. Ajattelin, että tässähän on tilaisuus, johon tarttua, Pitzen muistelee.

Muun muassa entinen *Kauppalehden* ja *Taloussanomien* toimittaja ja toimituspäällikkö sekä Sanoman toimittajakoulun peruskurssia vetänyt Pitzen arvioi, että etenkin pienet erikoisaikakauslehdet kiinnostaisivat lukijoita jatkossakin. Tällaisia ”passion medioita” kun luettaisiin intohimosta, niihin sitoutuen.

Pitkääaikainen kollega, nyt jo eläköitynyt **Markku Hurmeranta** oli samaa mieltä. Ja niin vuonna 2014 syntyi Pitzenin ja Hurmerannan yhteisyritys, Fokus Media. Uusi mediatalo osti Sanomalta intohimomediat *Auto Bildin*, *GTi-Magazinen*, *Glorian Antiikki & Designin* ja *Pelit*-lehden.

– Nyt kun asiaa ajattelee, niin en ollut aivan väärässä. Nuo lehdet porskuttavat edelleen, Pitzen toteaa.

KASASSA TUSINA

Sittemmin sama kaava on toistunut: on ollut vanha, kannattamattomaksi tai piakkoin kannattamattomaksi tuomittu pienaikkari, josta on haluttu eroon. Ostajaksi on ilmaantunut Fokus Media.

Kauppoja on tehty paitsi Sanoman, myös esimerkiksi Suomen Allerin kanssa – viime vuodenvaihteessa Allerin kuukausilehdet *Koti ja keittiö*, *Oma Aika* ja *Elle* siirtyivät Fokus Medialle.

Kaiken kaikkiaan yhtiöllä on lehtiä jo tusina: edellä mainittujen lisäksi myös *Cosmopolitan*, *Fit*, *Geo*, *Hifimaailma* ja *V8-Magazine*. Fokus ▶

Mediaan kuuluvat myös näiden lehtien verkkoversiot, kuten vaikkapa elle.fi, cosmopolitan.fi, kotijakeitio.fi, autobild.fi, gti.fi, antiikkide-sign.fi sekä pelit.fi.

Lisäksi yhtiö osti vuonna 2016 Sanoman Head Office Finlandin asiakaslehtiliiketoiminnan ja rakensi sen pohjalta oman sisältömarkkinointitoimistonsa, Fokus Media Sisun. Sisussa tehdään muun muassa Finnairen asiakaslehti *Blue Wingsiä*.

– Sisu-asiakkaitamme ovat myös esimerkiksi Outokumpu, Konecranes ja Orion. Asiakaslehtibisnes on yksi tukijaloistamme, Pitzen kertoo.

Työntekijöitä Fokus Medialla on seitsemänkymmentä, avustajia paljon, toimitilat Helsingin Arabianrannassa.

TIMMISSÄ LINJASSA

Ja entä se raha?

Vuoden 2017 liikevaihto oli 10,4 miljoonaa ja liikevoitto 118 000 euroa. Suurin osa tuotoista saadaan nimenomaan printtilehdistä, niiden mainos- ja tilaustuloista. Toimialan

tilanteen huomioiden tätä voinee luonnehtia jo onnistumiseksi.

Pitzen on samaa mieltä.

– Media oli portinvartijan asemassaan 150 vuotta, ja silloin mediabisnes oli tuottoisaa. Netin vuoksi erikoisasema menetettiin, ja sen myötä koko alasta tuli matalan marginaalin ala. Se on harmillista, mutta totta. Fokus Medialla menee siinä mielessä hyvin, että olemme pystyneet kaikesta huolimatta kasvattamaan mediamyyntiämme, ja myös osassa lehtiä on ollut pientä levikkien nousua.

Fokus Media ui siis media-markkinoilla vastavirtaan: se on hamstrannut itselleen niitä pikakulehtiä, joita muut eivät ole enää halunneet. Ja kun kerran plussalla ollaan, kai tästä jo saisi mukavan menestystarinan kaiken alalla vellovan yleisen synkistelyn keskelle?

– Ikävä kyllä ei, Pitzen linjaa.

– Emme me ole sellainen menestystarina, ainakaan vielä tai juuri nyt. Vaikka tätä bisnestä voi ja kannattaakin tehdä, niin valtavien katteiden aika on ohi. Ja siksi tätä on tehtävä todella slimmisti, kustannustehokkaasti. Ja ihan niinkuin muutkin, mekin joudumme säästämään ja sen säästämisen takia en kyllä puhuisi menestystarinasta.

Niinpä niin, puhutaan sitten kustannustehokkuudesta. Mitä se on?

– Ainakin se on sitä, että mitään kannattamatonta ei tehdä, Pitzen sanoo.

TILKKUTÄKKITALKOOT

Esimerkiksi sisustuslehti *Plaza Kodin* kustantaminen sai Fokus Medialta jäädä, kun lehti ei tuottanut tarpeeksi. *Antiikki & Design* -lehden ympärille luotiin verkko-kauppapaikka, mutta se lopetettiin, koska palvelusta maksavia ammattimaisia antiikkikauppiaita ei löytynyt riittävästi.

Lisäksi esimerkiksi reilu vuosi sitten yhtiön toimituksissa otettiin osaa yhteisiin säästötalkoisiin

Tapani Pitzen

- Fokus Media Finland Oy:n perustaja ja toimitusjohtaja vuodesta 2014.
- Työskennellyt vuosina 1980–1990 toimittajan tehtävissä Kalevassa, Näköpiirissä, Uudessa Suomessa ja Ilta-Sanomissa. Kauppalehden ulkomaanosaston vetäjä ja pääkirjoitustoimittaja vuosina 1990–1997. Taloussanomien toimituspäällikkö 1997–2007. Sanoman Toimittajakoulun ja Sanoma Akatemian johtaja vuosina 2007–2014.
- Filosofian maisteri, asuu Helsingissä. Harrastaa lukemista, mökkeilyä, koiria ja ”vähän” autoja.

vapaaehtoisella palkan alennuksella. Palkkoja höylättiin kahdeksan prosenttia, ja vastineeksi järjestelyyn osallistuneet saivat yhden ylimääräisen vapaapäivän kuukaudessa.

Fokus Median pääluottamusmiehen **Petri Laulajaisen** mukaan ensin puhe oli kuudesta-toista prosentista. Neuvottelujen jälkeen prosentti laski kahdeksaan. Järjestely on yhä voimassa.

Tilanne kuulostaa erikoiselta. Sitä se on myös Journalistiliiton edunvalvontajohtajan **Petri Savolaisen** mielestä.

– Sanoisin, että äärimmäisen poikkeuksellista. Ainakaan meidän tietojemme mukaan tätä ei ole tehty muualla.

Savolaisen mukaan vastaavallinen sopiminen on sinänsä juriidisesti mahdollista, kunhan sopiminen perustuu kaikkien osalta vapaaehtoisuuteen, eikä työehtosopimuksen vähimmäispalkkatasoa aliteta. Silti kikkailu epäilyttää.

– Tämä on tällaista muka-osa-aikaistamista: työaika ei kuitenkaan lyhene vastaavasti kuin mitä palkka pienenee. Tilanne kielii siitä, että helppoja säästökohteita ei enää ole, ja käytettävät keinot alkavat olla melkoista tilkkutäkkiä, Savolainen toteaa.

YT:T JA YT:T

Mutta mikä onkaan kaikista ikävin luku Fokus Median säästöhistoriassa? Yt:t tietenkin.

Viime syksynä irtisanottiin puhelinmyyjiä, kun yhtiön kokeellinen puhelinmyyntiyksikkö päätettiin lakkauttaa.

Tänä kesänä Fokus Medialla oli yt:t, jotka päättyivät kuuden journalistin ja kahden toimihenkilön potkuihin. Yhtiön mukaan irtisanomisten taustalla olivat lehtiostoista seuranneet henkilöstön päällekkäisyydet.

Tuolloin pääluottamusmies Laujalainen kommentoi *Journalisti-*

lehdessä talon tunnelmia raskaiksi – varsinkin kun edellä mainitusta vapaaehtoisesta palkkaleikkurista oli aikaa vain vuosi.

Ja ihan niinkuin tässä ei olisi ollut tarpeeksi – paria kuukautta myöhemmin, heti kesälomien jälkeen, ilmoitettiin uusista säästötoimista.

– Mutta niissä ei ole kyse mistään radikaalista, lähinnä siitä, että ulkoisissa ostoissa pitää etsiä mahdollisimman paljon säästöjä ja esimerkiksi kuvaukset pyrkiä hoitamaan talon omin voimin, Pitzen kertoo.

Turha ehkä kysyä, mutta kysytään silti. Millaiset ovat nyt tunnelmat toimituksissa?

– Epävarmuutta on ilmassa, vaikka myös halua yrittää ja pärjätä. Mutta onhan tässä haasteensa. Vaikka säästämistarpeen ymmärtääkin kovan kilpailutilanteen vuoksi, ihmiset mieltivät, miten he enää pystyvät huolehtimaan laadusta. Laatu taas tarvittaisiin kilpailussa pärjäämiseen, Laujalainen pohtii.

DIGIVIISAUS HAUSSA

Takana on siis neljä vuotta kovaa kilpailua. Mitä siinä ajassa on opittu?

– Olemme oppineet vähän kantapään kautta, että kaiken digitalisaationkaan keskellä ei saisi unohtaa printin tekemisen taitoja. Nykyisin osataan ja opetellaan innokkaasti kaikkea verkkojournalismiin liittyvää, mutta printtilevikin kasvattamisen osaaminen on jäänyt taka-alalle. Ne, jotka sen oikeasti osaavat, ovat jo pitkälti eläkkeellä, Pitzen toteaa. ▶

Aikkari, apu someähkyyn

Jos aikakauslehtiä käsitellään omana bisneksenään, kuinka sillä yleisesti ottaen menee?

Aikakauslehtikustantajien liiton, Aikakausmedian, mielestä suhteellisen hyvin.

– On totta, että esimerkiksi lukijamäärissä on tultu alas takavuosien huippulukemista koko markkinan osalta. Mutta tilanne ei ole tosi paha, ja sitä paitsi pahin pudotus on kenties jo koettu – ja silti tämä on yhä iso bisnes, toteaa liiton markkinointi- ja tutkimuspäällikkö **Outi Sonkamuotka**.

Sonkamuotkan mukaan myös printtiä arvostetaan yhä, sekä mainostajien että lukijoiden parissa. Millainen printtiaikkari siis on, kaiken digitalisaation keskellä? Sonkamuotka luettelee.

– Tietoinen valinta, tykätty ja arvostettu. Tutkimustenkin mukaan tehokas mainosväline. Passiivinen ja siksi oiva apu someähkyyn. ●

”Epävarmuutta on ilmassa, vaikka myös halua yrittää ja pärjätä.”

Lisäksi oppia on saatu odottami-
seen. Yhtiö odottaa sitä, että jos-
sain päin maailmaa keksittäisiin
jotain, jolla aikakauslehtien osta-
misesta tulisi helppoa ja houkutte-
levaa verkossa.

– Ipadin piti olla sitä, mutta ei
sitten ollutkaan. Erilaisia kokeiluja
tehdään jatkuvasti, mutta mikään ei
ole oikein lyönyt läpi. Nyt on jo vä-
hän kiire. Kasvua verkossa olisi saa-
tava, muuten vaarana on, että koko
hommasta tulee yhtä loputonta sa-
neerauskierrettä, Pitzen toteaa.

Jos digiviisuus löydettäisiin,
Fokus Media kopioisi sen omaan
käyttöönsä, ihan niinkuin muutkin.

– Toki teemme itsekin valtavasti
työtä brändiemme eteen verkos-
sa, ja pohdimme uusia innovaatioi-
ta – viimeksi testasimme mikro-
maksamisen muotoja – mutta en
silti usko, että näin pieni toimija
löytää koko totuutta. Tai ainakaan
emme laske sen varaan.

FILOSOFIN HORINAA

Pitzen ei halua yrittää ennustaa
mitään. Varsinkaan jos ja kun mah-
dolliset ennustukset ovat menossa
lehteen. Mutta koska hän on kou-
lutukseltaan filosofi, ”kaikenlaista
horinaa” tulee ihan vain huomaa-
matta.

Yksi horinoista liittyy journalis-
min asemaan yhteiskunnassa.
Pitzenin mukaan se on vahva tule-
vaisuudessakin.

– En usko, että vapaan tiedon-
välityksen asema voi heikentyä
liikaa. Jos niin kävisi, hinta koko
demokratialle muodostuisi liian
suureksi ja sitä ei halua kukaan,
eivät kuluttajatkaan.

Pitzenin mukaan vastareaktion
merkkejä on jo nähtävissä. Esimer-
kiksi populismin nousu on tuonut
sanomalehdistölle uusia maksa-
via lukijoita. Yhdysvalloissa muun
muassa *The New Yorker* -aikakaus-
lehden on kerrottu saaneen mer-
kittävästi uusia tilaajia **Donald
Trumpin** vaalivoiton jälkeen.

Kun kerran profetoimisen ma-
kuun päästiin, jatketaan toki.
Pitzen esittää media-alaa koske-
van säästöprofetian, ja se kuuluu
tiivistetysti näin: 80-luvulle ei ole
paluuta.

– Toisin kuin joskus aiemmin,
enää ei ole sellaista tilannetta, et-
tä työaikaa voisi käyttää muuhun
kuin työntekoon, Pitzen toteaa.

KARU NÄKY

Nyt Pitzen on 60-vuotias. 80-lu-
vun puolivälissä hän oli reilut kol-
mekymmentä vuotta nuorempi ja
Uuden Suomen toimittaja. Silloin
jokainen infotilaisuus alkoi baari-
kärryn kilinällä.

– Tilaisuudet saattoivat päättyä
kollegiaalisesti sopien, että laite-
taan tämä kaikki vasta ylihuomi-
sen lehteen.

Itseäni vähän naurattaa. Pitze-
niä ei niinkään.

– Se oli sitä aikaa, ja nuorelle ih-
miselle toki mukavaakin, mutta
oli myös mukavaa, että se päättyi.
Muuten olisi voinut tulla terveys-
ongelmia.

Toisin kuin vielä 80-luvulla, nyt
on siis tehtävä aina töitä. Lisäksi
suhteellinen palkkataso voi myös
pudota, Pitzen sanoo.

– Luultavasti tällä alalla ei tienaa
vastaisuudessa enää niin hyvin
kuin välillä tienattiin. Ylipäätään
työsuhteisia ihmisiä on jatkossa
yhä vähemmän. Ydintoimitukset
kutistuvat ja töitä teetetään yhä
enemmän freelancereilla.

Nyt ei naura enää kukaan.
Pitzen jatkaa:

– Ydintoimitukset ovat jatkos-
sa yhä enemmän sellaisia proses-
sin pyörittäjiä, joissa työskentelee
päällikkötoimittajia ja toimitus-
sihteereitä – tai vaikka brändin-
kantajia tai prosessinhaltijoita tai
mitä hyvänsä näitä uusia hienoja
tittleitä.

Silti Pitzen pitää alastaan ja
suosittelee sitä muillekin.

– Onhan tämä ihan mieletön

”Populismin nousu on tuonut sanomalehdistölle uusia maksavia lukijoita.”

Tusina erikoisaikkaria ja useita asiakaslehtiä sekä niiden verkkoversiot päälle. Fokus Mediassa riittää siis puuhaa, Tapani Pitzen kertoo.

näköalapaikka ihan kaikkeen. Ei tässä missään hekuman huipulla olla, mutta ei ole syytä luovuttaakaan.

GO, PRINTTI, GO!

Tämä ainakin on faktaa: Tapani Pitzen medioineen uskoo keskimääräistä enemmän printtiin. Eli menestystarinasta viis, ehkä tästä jutusta saisi vanhan kunnon sankaritarinan? Printtisankari?

Mitä Pitzen siis ajattelee printistä? Miksi hän halusi kaikki ne lehdet?

– Uskon, että aikakaasprinttimedialla on sijansa tässä maailmassa edelleen. Se on ilmoitus-alustana hyvä kertomaan uutuuksista ja löytää oman kohderyhmänsä tehokkaasti. Jotkut ihmiset pitävät nimenomaan printistä, se voi tuntua arvokkaammalta käyttöliittymältä kuin digi, hän sanoo ja jatkaa:

– Ihmisten ajankäytöstähän tässä taistellaan. Sosiaalinen media on ollut voitolla jo pitkään, mutta epäilen, ettei se voittokulku jatku ikuisesti. Jo nyt puhutaan yhä enemmän siitä, onko somessa roikkuminen todella niin järkevää ajankäyttöä kuin joskus ollaan ajateltu. Yleensä kaikelle löytyy aina vastavoima ja voi olla, että somekin kohtaa vielä omansa.

Ihan hyvää horinaa. Nyt ei vain voi olla ajattelematta, että jos somen vastavoima sattuisi olemaan aikakaaslehti, minkä tai kenen ansiota se olisi?

Jonkin helposti kopioitavan digi-kuoltauksen ainakin. Mutta kenties myös printtisankareiden, Tapanin ja niiden kaikkien muiden. ●

Demi muutti elämäni

Tyttöjenlehdessä työskentely esti uppoamasta kyynisyyteen ja rutiineihin. Lisäksi se opetti innostumaan jatkuvasta muutoksesta vielä keski-ikäisenäkin.

TEKSTI JOHANNA LIUKKONEN

Taannoin Facebook nosti aikajanalleni muiston muutaman vuoden takaa. Olin jakanut toimituksen saaman palautteen, joka auttoi minua sopeutumaan töihin loman jälkeen: ”Rakastan *Demiä*!! Siis oikeesti en tiedä mitä tekisin ilman sitä. Musta tuntuu, et aina kun mulla ilmenee joku ongelma, vastaus löytyykin jo seuraavasta *Demin* numerosta.”

Tässä Helmi-jutussa en kerro yhdestä yksittäisestä jutusta, joka on ollut minulle merkityksellinen, vaan kerron työpaikasta, joka muutti elämänsä asenteeni. Minulle toimitussihteerinä olivat merkityksellisiä yhtä lailla tavallisten tyttöjen käyttäminen muotijuttujen mallina, kauneusjuttujen tekeminen hauskanpidon näkökulmasta ja ihmissuhdejutut. Kuten joku lukija joskus palautteessaan kirjoitti: ”Mikään sivu ei ole suosikkini, vaan rakastan kaikkia yhtä paljon!”

TIMO PYYKKÖ

Kymmenen vuoden ajan (2007–2016) tein toimittajana ja toimitussihteerinä työtä, jolla oli tarkoitus. Sain tehdä tytöille ensin lehteä ja sittemmin myös muuta mediaa, jota he rakastavat ja jolle he joskus raivostuvat ja joka vastaa heidän ajatuksiinsa ja silti yllättää heidät. Tein mediaa, joka on lukijalleen niin merkityksellinen, että hän kokee sen jopa muuttavan elämäänsä ja usein lukevan ajatuksiaan. Siksi yllä olevan kaltaiset palautteet saavat yhä kyneleet silmiini. *Demi* on tärkeä osa lukijansa elämää. Se kasvoi kymmenen vuoden aikana myös osaksi minua.

CASE JOGURTTI JA MUITA OPETUKSIA AIKUISILLE

Kun *Demissä* tehdään muutoksia, lukijat reagoivat niihin raivokkaasti. He ovat mahtava yhdistelmä konservatiivista ajattelua ja raikasta maailmankatsomusta. Kerran ulkoasu-uudistuksessa päätettiin tehdä lehdestä

Kirjoittaja on A-lehtien Sisältöstudiossa tuottajana työskentelevä **Johanna Liukkonen**.

Vaikka hän on joutunut hankkimaan ikänäön takia silmälasit, hän toivoo, että pystyy silti säilyttämään silmillään myös *Demi*-lasit. Niiden läpi maailma näyttää aina siltä, että toivoa on.

7/2018 ♥ 6,50 €

Hauskempi heinäkuu #SUMMERFUN

demi

”Pidin itseäni kummajaisena, mutta nyt ajattelen, että jokainen on täydellinen”

Rohkea
SKAM-TÄHTI
Ulrikke Falch
& **KAPINA**
INSTASSA

”Vatsamakkarat eivät haittaa, kaksoisleuka ei haittaa. Saan näyttää juuri siltä kuin haluan!”

Oletko mukana?

”Kun uskalsin kertoa häirinnästä, kaverini oli heti puolellani”

”Minua helpotti tietää, että maailmassa on muitakin kaltaisiani”

”Muiden mielipiteillä ei ole väliä, meikkaan vain itseäni varten”

+ EMMA WATSON & 4 x KESÄINEN SISUSTUSJULISTE

tyylikkäämpi ja jätettiin sivuille niin sanottua aktiivista valkoista. Närkästyneiden lukijoiden mielestä se oli hukkatilaa. Uudistusta viilattiin runsaampaan suuntaan.

Eräänä vuonna toimitus päätti noudattaa kielitoimiston modernia ohjetta: tästedes kirjoittaisimme ”jukurtti”. Palaute oli jatkuvaa ja voimakasta, joten jonkin ajan kuluttua palasimme vähemmän perinteiseen kirjoitusasuun ”jogurtti”.

Esimerkki termistömme onnistuneesta vaihdoksesta oli sanan ”poikaystävä” korvaaminen sanalla ”kulta”. Teinit kun eivät välttämättä tee eroa siihen, onko ihastus tyttö vai poika. Muodollisella termillä ei ole väliä, tunteella on. Nykyisin kyselen itsekin jo luontevasti ystäviltä rakkaasta tai kullasta – olipa kyseessä nais- tai miesrakastettu.

Tärkeä menestyksen ydin onkin juuri se, että lukijoita kuunnellaan aidosti. Toimituksen on pakko sopeutua lukijoiden maailmaan, koska lukija ei sopeudu toimituksen maailmaan. Jos lukija ei koe brändiä tai sen kanavia omakseen, hän ei osta tai tilaa niitä, eikä käy Demi.fissä ja seuraa sen somekanavia. Siksi on oltava koko ajan katse tarkkana ja korvat höröllä siellä, missä kohderyhmäkin on.

Tämä on muuttanut perusteellisesti tapaan tarkastella maailmaa. Yhä edelleen hakeudun bussissa istumaan tyttöporukan lähelle voidakseni kuunnella heidän puheitaan, ja kyselen ahkerasti tutuilta teineiltä heidän kiinnostustensa kohteista. Se saa maailmani jatkuvasti avartumaan. Ilman *Demi*-vuosia olisin hautautunut Facebookiin tietämättä muista sosiaalisen median kanavista, ja tuskin olisin perehtynyt yhteenkään tubettajaan.

Vaikka kanavat, pukeutuminen ja maailma ympärillä muuttuvat, teini on kuitenkin teini miettiessään, kuka hän on, mikä on hänen tyylinsä ja miten elämä järjestyy. Kun miettii tällaisia asioita työkseen, tulee huomaamattaan pohtineeksi analyttisesti myös omia valintojaan.

Jatkuvassa muutoksessa meitä journalisteja helpottaa se, että yleisö reagoi. *Demissä* on todella palkitsevaa tehdä sosiaaliseen mediaan päivityksiä, kun huomaa, että ne tavoittavat yleisönsä. Aikuiset lämpiävät niin paljon hitaammin eivätkä anna palautetta! On myös mahtava haaste miettiä, miten journalismia voi toteuttaa sosiaalisen median kanavissa. Tietenkin sitä voi.

Uuden kanavan avaamista, toimintatapojen

muuttamista, painotuksia tai työtapoja ei voi pohdita ikuisuuksia. Esimiesten on reagoitava, ja tekijöiden on oltava valmiita heittäytymään uudenlaisiin kanaviin ja työtapoihin. *Demistä* lähtiessäni kollegat olivat minua huomattavasti nuorempia, ja olin myös itse pysynyt ajan hermolla siinä, että vanhoihin työtapoihin ei voi urautua. Toimittuani kymmenen vuotta saman lehden toimitussihteerinä, pidän sitä voittona.

Jossakin vaiheessa kun lehteä uudistettiin, pyrittiin kaikin voimin eroon lapsellisuudesta, mikä tarkoitti kokonaan piirroksista luopumista. Aiemmin kansikuvassa piti olla kansainvälinen tähti, sillä kotimaisia julkkiksia pidettiin epäkiinnostavina. Väitettiin myös, että miehet kannessa myyvät huonosti.

Nykyisin kannessa saattaa olla mies, kansainvälinen tähti tai suomalainen tähti, ja jokaisessa *Demissä* on myös puuhasivut. Tänä kesänä äimistyttävintä ja ihaninta oli, kun heinäkuun *Demin* kansi ja suuri osa lehden kuvituksista oli piirretty! Tulevan lokakuun *Demi* on aivan kokonaan tyttöjen itsensä käsialaa. Toimitus on toki suunnitellut ja toteuttanut jutut heidän kanssaan ja editoinut ne.

Demin toimitus ei voi pelätä muutosta, koska paikallaan pysyminen tarkoittaa varmaa kuolemaa.

”Demiä tehdessä sydän nyrjähti onnesta, liikutuksesta tai myötätunnosta.”

1900-luvun alun *Demin* keskustelupalsta. Näköiskuva Demi.fin etusivusta sisälsi muun muassa seuraavat keskustelunaloitukset: ”Mitä raajoja menetitte viime sodissa?” ”Mika Waltari -insidiee” ”Kysykää tytöltä, jonka mielestä kansanmurha on ok”.

Myös haastateltavan mutkaton viestintä saattoi pelastaa päivän. ”Kivsuu nähdä! Näkemiin!” vastasi eräs haastateltava, kun varmistin seuraavan päivän tapaamisen.

ENSISUUELMIA TÄHTITAIVAAN ALLA (OLISI VOINUT TAPAHTUA MINULLE)

Tein *Demiä* noin kolmekymppisestä nelikymppiseksi. Kun omassa elämässäni suhteet, säädöt ja ihastukset kariutuivat, työelämä pakotti pysymään kirkassilmäisenä optimistina. Oli pakko uskoa, kun lukijan Rakkausstoorit-palstalle lähettämässä tarinassa kerrottiin, miten ihastus järjesti romanttisen illan. Oli pakko pystyä kirjoittamaan ja editoimaan juttu, jossa ei ollut kyynisyyden häivää ja joka loi uskoa itsen, ihmisyyteen ja ihmissuhteisiin. Se ei aina ollut ihan helppoa.

Kun kirjoitin ja editoin kymmenittäin juttuja teinien ystävydestä, rakkaudesta, perheestä, seurustelusta ja erosta, alkoi tuntua, että ensirakkaus, joka otti kädestä ja pussasi tähtitaivaan alla, oli melkein kuin oma muistoni. Teinilehti korjasi kurjia kokemuksia omilta teinivuosilta ja kasvattelee uskoa tulevaisuuteen. Eräs viimeisistä *Demiin* tekemistäni haastatteluista sisälsi 18-vuotiaan tytön napakan määritelmän: ”Isänmaallisuus on sitä, että on iloinen ja ylpeä maastaan.” Kun haastattelee fiksuja tyyppejä, jaksaa uskoa siihen, että suvaitsevaisuus voittaa rasismiin.

Nykyisin tuotan A-lehdissä työkseni kaupallisia sisältöjä. Se on ihan kelpo hommaa, samoin kuin muualla tekemäni toimitussihteerin ja toimittajan työt. Silti monta ulottuvuutta jää puuttumaan, kuten kiukkaiset viestit ja *Demi* muutti elämäni -henkiset viestit. Kun tekee sisältöä aikuisille, sitä saa olla aika lailla – no, rauhassa – ja se on vähän tylsää. ●

KYLLÄ, TEINISI ILMAISEE TUNTEITAAN (VAIKKEI EHKÄ SINULLE)

Demin toimituksessa sai lukea ne riipaisevat toimitukselle, psykologille ja lääkärille välitetyt viestit, joissa tytöt pohtivat ystävyyttä, rakkautta, yksinäisyyttä ja perheensä asioita. Heille kaikille teki mieli vastata heti henkilökohtaisesti, mutta se oli tietenkin mahdotonta. Nykyään kysyjät onneksi saavat entistä henkilökohtaisempaa palvelua, sillä lääkäri vastaa aika ajoin kysymyksiin *Demin* Snapchat-kanavalla.

Parasta työssä oli päästä näkemään ja kuulemaan orastavista ihastuksista ja suloisista seurustelusuhteista, kun lukijat lähettivät tarinoitaan palstoille tai kertoivat elämästään haastatteluissa. *Demin* toimittajalle teinipojat avautuvat siitä, ketä he rakastavat ja miten he sen ilmaisevat. Kerran ihastelin tätä nuoren polven tunteikkautta tilanteessa, jossa paikalla oli monta teinien äitiä. Kaikki nauroivat minulle päin naamaa – he eivät olleet moisia tilanteita kokeneet.

Demiä tehdessä sydän nyrjähti onnesta, liikutuksesta tai myötätunnosta huomattavasti useammin kuin aikuisia haastatellessa.

Monesti myös rentouttava nauru rytmitti työpäivää. Kerran demittäjät eli Demi.fin kävijät tekivät simulaation siitä, millainen olisi ollut

Musta laatikko

– livejournalismia ihmiseltä ihmiselle

TEKSTI EMMA VIITANEN

Helsingin Sanomien Musta laatikko palkittiin maaliskuussa vuoden journalistisena tekona Bonnierin Suuri journalistipalkinto -gaalassa. Mikä kehitussa konseptissa viehättää?

Yleisö siirtyy väliajalle. Kansallisteatterin lavalla on kuultu juuri **Satu Vasanto-**lan puheenvuoro eutanasiasta. Osa pyyhkii kyyneliä silmäkulmistaan. Eräs katsoja kuiskaa kaverilleen:

– Olipas hurjaa.

Väliajalta palatessa katonrajassa pyörii drone, joka kuvaa ihmettelevää yleisöä. Tunnelma nousee jälleen, odotukset ovat korkealla. Kohta mennään taas!

Meneillään on *Helsingin Sanomien* Musta laatikko -esitys. Musta laatikko tarjoaa elävää journalismia, jossa toimittajat kertovat ennen kuulemattomia tositarinoita.

– *Hesarin* entinen toimittaja **Riikka Haikarainen** opiskeli vuoden Kaliforniassa ja kävi katso-massa Pop-Up Magazine -nimistä

MARKUS JOKELA

livejournalismin iltaa. Suomeen palattuaan hän ehdotti, että koekeltauksiinko tällaista myös Suomessa. Mehän innostuttiin siitä ihan kauheasti, kertoo **Tuomas Kaseva**, yksi tuottajista.

Mustaa laatikkoa on esitetty Kansallisteatterissa tammikuusta 2016. Yhteensä esityksiä on takana 11, joista **Kaisa Peutere** on käynyt jokaisessa. Kuultuaan Mustasta laatikosta hän hankki samantien kausikortin näytöksiin.

– Ajattelin, että tämä on jotakin aivan uutta. Näytöksessä tuli olo, että esitystä olisi voinut kuunnella vaikka kuinka monta tuntia. Jäin heti janoamaan lisää, Peutere kertoo.

– Ensimmäisellä kerralla ilmas- ta todella oli väreilyä. Huomasin,

että kokeneillakin toimittajilla tärisei paperi käsissä.

Kasevan lisäksi Mustan laatikon tuottajakokoonpanoon kuuluvat **Heidi Väärämäki, Jaakko Lyytinen, Esa Lilja ja Kimmo Norokorpi**. Norokorpi vastaa ääni- ja kuvamaailmasta, muut tuottavat esityksessä kuultavia puheenvuoroja. Illan aikana kuullaan tarinoita noin kymmeneltä toimittajalta.

– Suunnilleen puolet puheenvuoroista valitaan niin, että toimittaja ottaa meihin yhteyttä ja ehdottaa aihetta. Hän voi olla esimerkiksi menossa juttukeikalle ja pohtia, että aihe sopisi Mustaan laatikkoon. Loppujen kohdalla aloite lähtee tuottajilta.

Iltoihin pyritään samaan mukaan huumoria, kulttuurista, poliittista, kuvia, taloutta sekä juttu ulkomailta. Sekä tietenkin jotakin ajankohtaista.

Hienoja puheenvuoroja onkin riittänyt. Peuteren suu leviää hymyyn, kun hän muistelee parhaita esityksiä: **Katarina Baer, Mari Manninen, Kaius Niemi, Jussi Konttinen...**

– Kaikki ovat sellaisia esityksiä, jotka muistan kuin eilispäivän. Jo niiden takia kannatti mennä katsomaan.

Omassa esityksessään Baer kertoi rakastavasta isoäidistään, jolla oli natsimenneisyys. Esitys oli niin koskettava, että lähes jokainen salissa itki – myös esiintyjä itse.

VAIKEINTA ON MATKA LAVALLE

Mustan laatikon tekemisen periaatteena on, että jokainen *Helsingin Sanomien* toimittaja voi halutessaan esiintyä. Uusia otetaan ilolla mukaan, mutta esityksissä pitää olla mukana myös henkilöitä, jotka ovat esiintyneet aiemmin. Tämä vahvistaa vertaistuellisuutta.

Kasevan mukaan tuottajajoukko on sopinut, että he itsekin käyvät säännöllisesti lavalla. Näin

tekemiseen pysyy tatsi ja tuottajakin muistaa, miten ahdistavaa se voi olla.

– Vaikeampaa kuin itse lavalla oleminen on matka kirjoittavasta toimittajasta sinne. Me toivomme aina, että joku kommentoisi että: ”Vau, näyttipäs se helpolta.” Siitä tietää, että se helvetillinen työmäärä on ollut riittävä.

Kun toimittaja valmistautuu esitykseen, paljon paukkuja menee ilmaisun yksinkertaistamiseen. Liveesityksessä jutun pitää avautua kerralla, kun taas lehteä lukiessa asioihin voi palata uudelleen.

Tekijöiden mukaan Mustassa laatikossa kuullaan asioita, joita lehdessä ei voisi olla.

– Esityksissä on ollut toimittajuuteen liittyvää itsereflektiota, itsekriittistä median tarkastelua ja prosessien avaamista. Yksi suosituimmista esityksistä on ollut **Minna Passin** ja **Susanna Reinbothin** puheenvuoro, jossa he avasivat **Jari Aarnion** tapausta. Sentyypinen juttu olisi periaatteessa voinut olla lehdessä, mutta käytännössä niitä ei kuitenkaan tehdä. Kaseva kertoo.

Peuteren mukaan Musta laatikko ei ole katsojalle pelkästään juttuja ja niiden tekoprosesseja. Eläköityneelle toimittajalle on ollut kiinnostavaa seurata alan muutosta. Vaikkapa sen katossa pyörineen dronen muodossa.

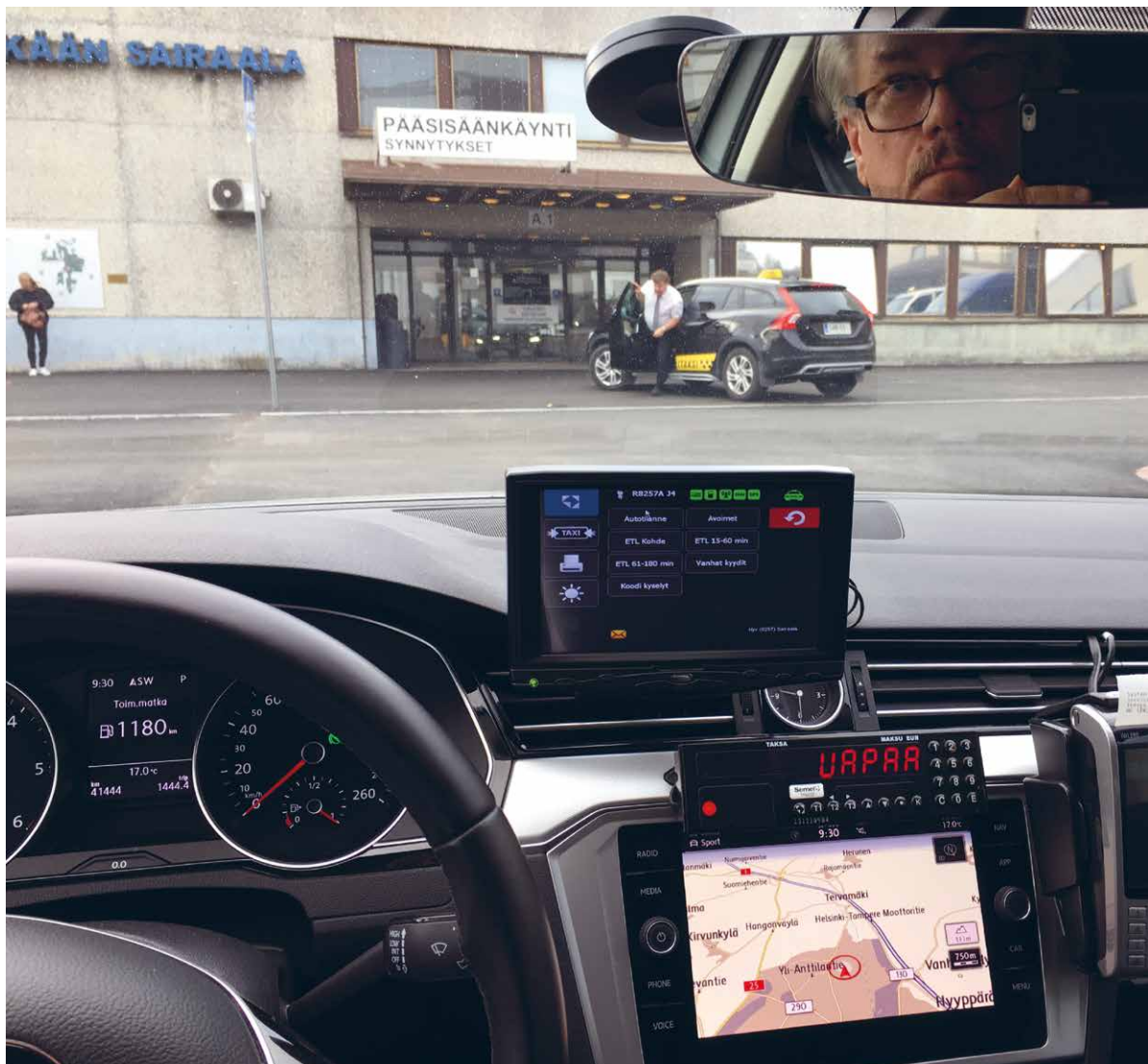
Lisäksi Kaseva uskoo, että yksi syy suosioon on, että toimittajat ovat esityksissä todella paljaana. Kerronta tapahtuu ihmiseltä ihmiselle, ei instituutiolta lukijalle. Se tuo myös *Helsingin Sanomat* lähemmäs lukijaa.

Mustan laatikon siirtyminen Kansallisteatterin pieneltä näyttämöltä suurelle haalisti Peuteren mielestä efektiä.

– Pienellä näyttämöllä olimme niin sanotusti intiimisti yhdessä. Toimittajat tulivat todella lähelle. Tunnelma menetti siirtymisessä paljon. ●

Info

- Eri sisältöisiä esityksiä on ollut yhteensä 11, näytäntöjä 32. Katsojia on käynyt yhteensä 15 700.
- Musta laatikko 12 esitetään Kansallisteatterin lisäksi myös Tampereen teatterissa tämän vuoden lokakuussa.
- Musta laatikko palkittiin Bonnierin vuoden 2018 Suuri journalistipalkinto-gaalassa vuoden journalistisena tekona.

Taidevalokuvaajasta tuli taksisuhari

Kamera-lehden entinen päätoimittaja, valokuvaaja Asko Vivolin päätti potkujen jälkeen toteuttaa vitsinä heittämänsä jutun taksikusiksi ryhtymisestä. Nyt pirssikuskin arki on tarinoita täynnä. Voi olla, että niistä vielä syntyy valokuviakin.

TEKSTI SALLA NAZARENKO KUVAT VIVOLININ KUVA-ARKISTO

Asko Vivolinille katukuvaus on ratkaisevan kuvaushetken vaanimista ja satumien hallintaa.

Lähitaksin tyylikäs auto numero 1544 liukuu hyvinkääläisen omakotitalon pihaan.

Vivolin on myöhässä haastatteluhetkestä: viimeinen keikka kesti odotettua pidempään. Taksikun työpäivät ovat pitkiä ja palkka juoksee vain ajaessa. Reilun vuoden taksia ajanut Vivolin kuitenkin pitää työstään. Jos nauttii ajamisesta ja viihtyy ihmisten seurassa, kuten entisessäkkin ammatissa piti tehdä, on tämä työ oivallinen.

Vivolinille kävi surullisesti, jossakaan ei odottamattomasti, kuten tällä alalla joskus käy. 26 vuoden ura *Kamera*-lehden toimittajana ja päätoimittajana päättyi vuonna 2016 kustantajan päätökseen vähentää toimituksen henkilöstöä kustannussyistä.

– Painaminen ja postittaminen on törkeän kallista. Lisäksi isot kameramerkit, joiden ilmoitusmyynti oli lehdelle elintärkeää, vetivät mainosrahansa tiukoille. Päätöksiä niistä alettiin tehdä muualla kuin Suomessa.

Tilanteen vaikeus oli tiedossa kauan, mutta seinä nousi vastaan joulun alla 2016. Vanhimpana ja kalleimpana Vivolin sai lähteä ensimmäisenä.

– Tottakai se oli sokki. Jotenkin hullun lailla odotin, että lehdellä alkaisi mennä paremmin ja että jokin ratkaisu löytyisi. Mutta realiteetit oli pakko tunnustaa. Ilmoitusten ostajia oli vähän, ja bannerimyyntillä oli vaikea tienata.

Vivolin oli tehnyt lehteä vuosikymmeniä, aina laatu edellä. Paitsi järkytys, potkut olivat myös jonkinlainen helpotus.

– Moni ei tule ajatelleeksi, että kun yrittää tehdä laadukasta lehteä ja on vastuussa, niin kyllä se työ on mukana lomilla, iltaisin ja viikonloppuisin. Nyt, kun teen tilityksen ja jätän vuoroni jälkeen käteiskassan, en paljon töitä mieti, Vivolin hymyilee.

Mieltii tai ei, on selvä mitä

Vivolin ei ainakaan ole: ahdistunut downshiftaaja, joka ajaa taksia välttämättömyyden pakosta. Vaikuttaisi että pikemminkin päinvastoin. Mistä tämä urakiepautus sitten lähti?

”KYLLÄSTYIN OMAAN NAAMAANI PEILISSÄ”

– Tiesin jo potkut saadessani, että konkurssiin en menisi. Minulla oli pitkä irtisanomisaika vailla työvelvoitetta. Sen jälkeen olisin päässyt ansiosidonnaiselle ja eläkeputkeen.

Vivolin teki muutamia omankin alan työkeikkoja, mutta ei pitänyt itseään soveliaana freelanceriksi.

– Vaimo lähti aamuisin töihin, minä taas tiesin, että tältä alalta ei saa vakitöitä edes nelikymppeiset. Ja siitä huolimatta, että olin päivät pitkät maailman parhaassa seurassa, aloin kyllästyä omaan naamaani peilissä. Olen aina ollut toimielias, Vivolin sanoo.

– Uskon mökkihöperöitymiseen. Ote normaaliarkeen alkaa lipsua helposti, jos ei ole mitään järkevää tekemistä.

Taksikusiksi ryhtymisestä hän oli vitsailnut jo aiemmin kavereilleen tuopin ääressä. Ja toimielias kun on, Vivolin päätti selvittää, mitä ammattiin vaaditaan.

Google osasi kertoa, että helsinkiläinen Kovanen on isoin ja hienoin taksifirma.

– Etsin henkilöstöpäällikön, soitin ja kerroin taustani. Sovimme tapaamisen ja tunnin rupattelun jälkeen hän kysyi, ovatko luvat kunnossa. Siihen minä, että mitkä luvat?

Mutta Kovasella on oma taksikoulu. Parin kuukauden opiskelun jälkeen Vivolinilla oli kuskin ammattitutkinto ja paikallistuntuskoe suoritettu hyväksytysti ja kuljettajalupa taskussa. Ja töitä riittää.

Taksialalla suomen kieltä taitavalle ja muutenkin kielitaitoiselle sekä puhumista pelkäämättömälle ▶

ihmiselle on töitä niin, että itse voi valita, kenelle lähtee ajamaan.

– Rakastan ajamista. Ajoin työvuosinaniikin 40 000 kilometriä vuodessa, koska kävin koko ajan töissä Helsingissä Hyvinkäältä käsin, Vivolin kertoo.

– Vajaan vuoden Helsingissä ajamisen jälkeen vaihdoin viime vappuna duunin kotikaupunkiini Hyvinkäälle, lähinnä pitkien työmatkojen vuoksi. Alkoi tuntua järjettömältä ajaa 120 kilometriä päivässä omalla autolla, että pääsi ajamaan autoa 12 tunniksi.

Hankalinta aluksi oli taksielektroniikan käyttö, sitä joutui opettelemaan. Muuten työ tuntui heti omalta.

Downshiftaamiseksi työtä voi kutsua lähinnä taloudelliselta kantilta. Taksikuski ei tienaa senttiäkään, ellei aja. Pohjapalkkoja ei alalla tunneta.

– Pitkät päivät ja huono liksa, Asko Vivolin tiivistää.

Raha ei kuitenkaan merkitse kaikkea. Paradoksaalista kyllä, Vivolin olisi tienannut samat rahat ansiosidonnaisella. Sen ohessa hän ei kuitenkaan olisi voinut tehdä yhä jatkuvia koulutuskeikkoja, joita hän tekee Tuntematon tekijä -yrityksensä kautta.

Taksikuskin työstä Vivolinilla ei ole ole pahaa sanaa sanottavana.

– Huonoja kokemuksia ei oikeastaan ole. Turpaan ei ole tullut kertaakaan, ja vain yksi ainoa karuun juoksija on ollut. Hänetkin poliisi sai kiinni, Vivolin kertoo.

– Teinitytöt olisivat kateellisia tietystä kyydeistäni. Yllättävän laaja kirjo kulttuurin ja taiteen alan ihmisiä käyttää aina samaa taksifirmaa.

Palkitsevimpiä ovat kuitenkin niin kutsutut sote-kydyt.

– Kun ajan rollaattorimurheen marketin oven eteen, ja hän hymyilee kiitollisena, niin kyllä se tuntuu mukavalta.

PENSELITAITEILIJUUS OLI TYÖLÄSTÄ

Asko Vivolin on sielultaan valokuvaaja. Syntyperäinen hyvinvointivaikuttaja aloitti lainaamalla salaa isänsä kameraa. Taskurahat kuluivat filmeihin. 1980-luvulla kutsui taidekoulu.

– Minusta piti tulla pensselitaiteilija, mutta se oli hirveän työlästä.

Linssi vei voiton pensseleistä. Ensimmäisen työpaikkansa Vivolin kuitenkin sai perheyriksenä toimineesta kodinkonekorjaamosta,

johon hän meni suorittamaan elektroniikka-asentajan tutkinnon.

Aktiivisuus muun muassa Suomen Kameraseurojen Liitossa johti lopulta siihen, että Vivolinille tarjottiin paikkaa *Kamera*-lehdesessä **Kimmo Kuuren** jäätyä pois. Jo tätä ennen Vivolin oli tehnyt liiton jäsenlehteä.

– Valokuvauksen harrastamisessa olen ollut niin pitkällä kuin Suomessa voi olla. Menin erilaisiin yhdistyksiin, ja jostakin syystä aina päädyin niiden hallituksiin. Olen ollut myös Journalistiliiton liittovaltuustossa sekä SAL:n ja Erikoislehtien toimitusosaston hallituksissa.

Vivolin pitää kameraa luovana välineenä. Dokumentaristi hän ei koskaan ole ollut. Myös viestinnän opinnot avoimessa yliopistossa jäivät kesken.

– Kävin kuuntelemassa, kun **Osmo A. Wiio** rupatteli tuttavistaan ja ajattelin, että ehkä tämä ei ole minua varten.

Tällä hetkellä Vivolin on ennen muuta täysipäiväinen taksikuski, ja valokuvaaminen on vähäisempää. Päivät venyvät helposti 13–14-tuntisiksi. Sen päälle maistuvat lasi punaviiniä ja uni.

– Painan lokakuuhun asti niin paljon kuin pystyn, ja sen jälkeen

”Turpaan ei ole tullut kertaakaan, ja vain yksi ainoa karkuun juoksija on ollut.”

jatkan osa-aikaisesti. Lupasin vaimolle tienata sen verran, että lisätienesteillä kustannan meidät joka vuosi kuukaudeksi palmun alle.

Paljon pelätty Lex Berner ei ole taksirengin arkeen juuri vaikuttanut. Vivolinin auto kuuluu yksityiselle ammatinharjoittajalle. Lähi-taksi, jonka merkin alla hän on, on kyytienvälitysjärjestelmä. Esimerkiksi Uberista ei taksikuskeille juuri ole ollut haittaa, sillä harva ymmärtää, mitä kaikkea taksin ajaminen lopulta edellyttää.

– Uberinkin ajaminen edellyttää Trafain lupaa, kuljettajakorttia, ammattiauton vakuutusta, Y-tunnusta ja arvonlisäverovelvollisuutta. Pelkästään vakuutusmaksut ovat kolminkertaiset tavalliseen autoon verrattuna.

Taksityö on Vivolinista mukavaa, mutta kuvaaminen pyörii mielessä. Taksiin istahtavat hahmot ovat usein unohtumattomia ja ajatuksilta kahden ammatin yhdistämisestä ei ole voinut vältyä.

– Bongasin netistä muun muassa tyyppin, joka kuvasi asiakkaitaan taksin takapenkillä. Ne kuvat olivat kyllä aika bulkkia, Vivolin sanoo.

– Iisalmessa KuvaTuuloksen **Anssi Viljakainen** taas pyysi osaa passikuva-asiakkaistaan jämmään kuvattaviksi erillisiin henkilökuvuihin. Hän teki ihmisistä hienoja mustavalkoisia valokuvia.

Vivolin viihdyttää tuttaviaan somessa anekdooteillaan työstään. Kuten siitä, miten hän helteellä ajoi kello 4.50–19.30 syömättä ja juomatta. ”Onkohan minussa joku piilevä kamelin geenit?” Vivolin pohti.

Taksiajelut liittyvät usein ihmiselämän erikoistilanteisiin: juhliin, parisuhteiden syntyihin, kuolemiin ja muihin poikkeushetkiin. Lyhyellä urallaan myös Vivolin on ehtinyt nähdä jo kaikenlaista:

– Osa on tietysti surullisia, ei niistä sen enempää. Mutta yhden unohtumattoman kyydin voin

kertoa. Se alkoi, kun sain tilauksen Espoossa erään hampurilaisravintolan pihaan. Siellä oli toinen taksi valmiina, mutta hänellä oli vuoro loppumassa, ja hän kieltäytyi ajamasta enää eteenpäin – nimittäin länsirannikolle asti. Kysyin toiselta kuskilta, josko väsyneen oloinen asiakas on ok. Oli kuulemma maksanut tähän saakka ongelmitta, Vivolin kertoo.

– Sadan kilometrin ajon jälkeen tönin tyyppin hereille ja kysyin toivomusta reittivaihtoehdoista. Hän päätti, että ajammekin läheiselle rautatieasemalle, jossa hänen autonsa odotteli. Hän oli lähtenyt naapurin miehen kanssa viihteelle, ja koska kumpikaan ei halunnut ajaa, auto oli jäänyt parkkiin. Siinä sitten vielä 28 euron edestä pakkasyössä etsimme hänen autoaan aseman parkkipaikalta ja lähiympäristöstä.

Sillä kertaa Vivolin sai hyvän keikan – ja tarinan. Kuten journalismissakin joskus. ●

Tunnelmasta toiseen. Pitkän valokuvaajauransa aikana Asko Vivolinin kamera on tallentanut monta kiinnostavaa kohtaamista.

Myyty eniten tarjoavalle!

Käännöskirjan tie Suomeen on pitkä ja monipolvinen. Matkan varrella saatetaan käydä huutokauppaa, tavata agentteja ja luottaa intuitioon.

TEKSTI ANNAMARI TYPPÖ KUVITUS OUTI KAINIEMI

Dan Brown, Camilla Läckberg, Jo Nesbø... Suomen viime vuoden myydyimpien käännöskirjojen listalla komeilevat jännityskirjallisuuden tutut nimet. Ainoa yllätys on ykköseksi yltänyt nigerialainen **Chimamanda Ngozi Adichie**, jonka pamflettia *Meidän kaikkien pitäisi olla feministejä* myytiin yli 60 000 kappaletta – se kun jaettiin kaikille maan ysluokkalaisille.

Uutta kaunokirjallisuutta julkaistaan maailmassa miljoonittain joka vuosi. Suomen markkinoille siitä päätyy murto-osa. Suomen Kustannusyhdistyksen mukaan Suomessa julkaistiin viime vuonna 328 käännöskirjaa, joista runoja ja näytelmiä oli 12. Käännettyjä lastenkirjoja ilmestyi 515 ja nuortenkirjoja 68 kappaletta.

Se, miten tämä joukko valikoitui, on tarina, johon liittyy scoutteja, agentteja, huutokauppoja ja kustannustoimittajan intuitiota.

BESTSELLEREILLÄ ON KIIRE

Ulkomaisen uutuuskirjan matka Suomeen kestää yleensä vähintään vuoden, usein kaksi.

– Vauhti riippuu siitä, miten

pitkälle seuraavan vuoden lista on suunniteltu. Jo elokuun alussa meillä oli ensi vuoden lista melkein täynnä. Sen jälkeen ostettavat kirjat ilmestyvät vuonna 2020, ellei ole aivan mieletöntä perustetta julkaista jotakin kirjaa juuri ensi vuonna, kertoo Gummeruksen toimituspäällikkö **Johanna Laitinen**.

On myös kirjoja, jotka halutaan myyntiin nopeammin, jopa yhtä aikaa alkuteoksen kanssa. Tämä koskee etenkin bestsellerin asemaan nousseita britti- ja amerikkalaiskirjailijoita, joiden uutuusteosten kohdalla ei parane viivytellä.

– Hollannissa kansainvälisten bestsellereiden käännökset on saatava myyntiin kolmessa kuukaudessa, muuten ihmiset kyllästyvät odottamaan ja lukevat kirjan englanniksi, kertoo WSOY:n toimituspäällikkö **Satu Harlahti**.

Suomessa kiire ei ole yhtä kova, sillä moni lukee kirjansa mieluiten suomeksi. Englanninkielisen kirjallisuuden myynti lisääntyy silti meilläkin jatkuvasti. Ilmiötä siivittää sosiaalinen media, jossa tieto kiinnostavista uutuuskirjoista leviää nopeasti.

– Brittikollegani mukaan heidän

liikevaihdostaan puolet tulee ulkomailta, kertoo Laitinen.

SCOUTIT TEKEVÄT ENNAKKOSEULONTAA

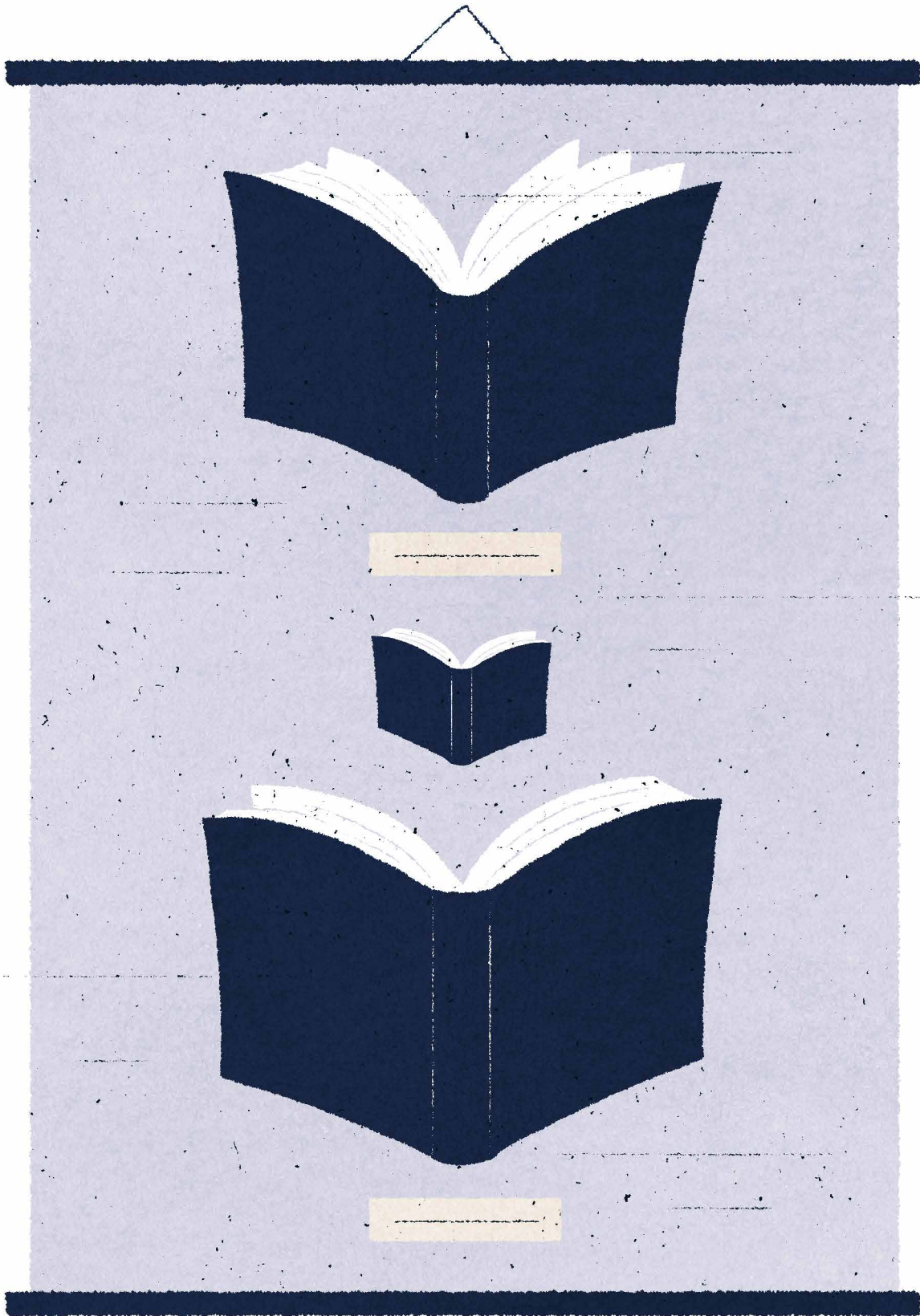
Valtaosa Suomessa julkaistavista käännöskirjoista tulee Britanniasta, Yhdysvalloista ja Pohjoismaista.

– Meillä on eri maissa scoutteja, joilta saamme käsikirjoituksia ja lausuntoja tulossa olevista kirjoista, kertoo Harlahti.

Scoutit ovat itsenäisiä yrittäjiä tai pieniä toimistoja, jotka tekevät yhteistyötä kustantamojen kanssa kuukausilaskutus pohjalla. He seuraavat alueensa kirjamarkkinoita ja tekevät esikarsintaa. Pääosan materiaalista scoutit saavat kirjailijoita edustavilta agenteilta tai suoraan kustantamoilta. Joskus materiaali päätyy scoutille epävirallisempaa reittiä kontaktiverkoston kautta saatujen vihjeiden perusteella, kertoo Harlahti.

Pohjoismaisen kirjallisuusagenttuurin Rights & Brandsin Foreign Rights Manager **Leenastiina Kakko** kutsuu scoutteja ”suositelusuodattimiksi”.

– Hyvä scout tuntee kustantajan

Mitä kirjaa suosittelisit Lööpin lukijoille juuri nyt?

SATU HARLAHTI

Leïla Slimani:

Kehtolaulu

Julman taitava ja palkittu romaani kertoo valtasuhteista, vanhemmuudesta ja yhteiskunnan eriarvoisuudesta.

LEENASTIINA KAKKO

Anne Swärd:

Vera

Suosittelen myös Swärdin aiemmin julkaisuja suomennoksia Keran kesällä ja Viimeiseen hengenvetoon.

JOHANNA LAITINEN

Morten A. Strøksnes:

Merikirja

Merikirja on taitavasti kirjoitettu, ajankohtainen ja runollinen tietokirja, jonka avulla oppii paljon merestä.

maun ja osaa ehdottaa juuri kyseiselle talolle sopivaa kirjallisuutta.

Toimivat kansainväliset verkostot ovat elintärkeitä niin scouteille, agenteille kuin kustantajillekin. Suomalaisilla kustantajilla on hyvät suhteet etenkin pohjoismaisiin ja brittiagenteihin.

– Agentilla voi olla suuri vaikutus ostopäätökseen. On hyvä, jos voi luottaa agenttiin ja hänen maakuunsa, Laitinen sanoo.

KUSTANNUSPÄÄTÖS VAATII INTOA JA KRIITTISYYTTÄ

Esiseulottuja käsikirjoituksia lukevat kustantamoissa kustannus- ja toimituspäälliköt sekä kustannustoimittajat.

– Usein toimittajilla tosin on niin kiire työn alla olevien teosten kanssa, etteivät he juuri ehdi uusia tarjokkaita lukea, sanoo Harlahti.

Positiivinen kustannuspäätös vaatii, että jokin kirjassa saa ammattilukijan syyttämään.

– Testaamme ehdokkaita myös myynnin ja markkinoinnin kanssa, mutta editorin oma kiinnostus on kaikki kaikessa, Laitinen sanoo.

Harlahti sanoo yrittävänsä muistaa, ettei tee valintoja itseään varten.

– Mietin aina, miten esittelen kirjan, kenelle se on tarkoitettu ja miten markkinointi ja kirjamyynni siihen suhtautuvat. On ajateltava koko linjaa: kilpaileeko kirja jonkin jo olemassa olevan tai kotimaisen kirjan kanssa?

Laitinen kertoo arvioivansa

kirjoja käymällä mielessään läpi lapsuudenperhettään ja ystäväpiiriään ja miettimällä, kuinka monelle heistä hän voisi ehdolla olevaa kirjaa suositella.

KUSTANTAJAT KILPASILLA

Jos moni kustantaja kiinnostuu samasta kirjasta, järjestetään huutokauppa, joka käydään sähköpostitse. Oikeudet saa se, joka tarjoaa parhaan ennakon. Valttina neuvotteiluissa voi olla myös lupaus ostaa samalla kertaa usean kirjan oikeudet.

– Monesti kilpailutilanteissa kerrotaan myös taustoja talosta ja esitetään markkinointisuunnitelma, kertoo Laitinen.

Harlahti sanoo, että tarjouskilpailut heijastavat kirjallisuuskentän polarisoitumista ja bestsellerisöitymistä. Samalla kasvavat riskit.

– Kun oikeudet saatetaan ostaa jo ennen alkuteoksen ilmestymistä, on vaara, ettei kirja myykään eikä käännöksestä saada koskaan rahoja takaisin.

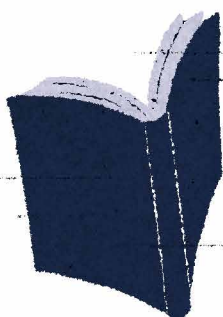
Joskus kirja ostetaan ennen kuin käsikirjoitusta on edes olemassa. Laitinen sanoo haluavansa yleensä nähdä lopputuloksen ennen ostopäätöksen tekemistä.

– Tosin jos tuntee jo kirjailijan tuotantoa ja tapaa tehdä työtä, on helpompi ostaa pelkän synopsiksen perusteella.

SE IHMEELLINEN TUNNE

Lukijoiden kiinnostuksen ennakoiminen on haastavaa, ja yllätyksiä tulee aina.

Toimivat kansainväliset verkostot ovat elintärkeitä niin scouteille, agenteille kuin kustantajillekin.

– Alan vaikeus mutta myös suola on se, ettemme voi koskaan tietää, mitkä kirjat lopulta menestyvät. Yritämme ennustaa kirjanostajien tulevaa käyttäytymistä eri tavoilla, mutta loppujen lopuksi taustalla on vain jokin ihmeellinen tunne, Laitinen sanoo.

Esimerkkinä positiivisesta yllätyksestä Harlahti mainitsee italialisen **Elena Ferranten**, jonka neli-osainen Napoli-sarja on myynyt Suomessa hyvin.

Kakko puolestaan ihmettelee skottikirjailija **Ali Smithin** kehnoa menestystä Suomessa.

– Se on vähän mystistä, sillä Smith kirjoittaa helpolukuista, veitsenterävää, älykästä ja ajassa kiinni olevaa tekstiä.

ARVAA HARMITTIKO?

Entä miltä tuntuu, kun on itse hylännyt sittemmin lukijoiden suosikiksi nousseen kirjan? Joskus se ottaa päähän, joskus taas päätöksen takana voi seistä hyvillä mielin, sanoo Laitinen.

– **Paula Hawkinsin** *Nainen junassa* (12. vuoden 2015 myydyimpien käännöskirjojen listalla) on yksi esimerkki kirjasta, jolle olen sanonut ei. Päätös ei kuitenkaan harmita, sillä olin silloin töissä pienessä kustantamossa, joka ei olisi ollut kirjalle oikea talo. Ajattelen myös, että jos en ole itse kirjasta innoissani, en ole sille oikea kustantaja.

Kakko mainitsee **Joël Dickerin** menestysteoksen *Totuus Harry Quebertin tapauksesta*, joka oli hänen mielestään ”pitkä ja tylsä”.

– Tiesimme kyllä, että sen oikeuksia oli myyty kaikkialle, mutta minusta tuntui, ettei se toimisi Suomessa, sanoo Kakko, joka tuolloin työskenteli toimituspäällikkönä Otavassa.

Nyt hän sanoo olleensa ”täysin väärässä”. Kustannusyhdistyksen tilasto komppaa: Dickerin kirja oli Suomen 12. myydyin käännöskirja vuonna 2014. ●

Kummallinen Suomi kiinnostaa maailmalla

SUURIN HAASTE suomalaisen kirjallisuuden maailmanvalloitukselle on kieli, sanoo Rights & Brandsin **Leenastiina Kakko**. Koska suomea ei maailmalla osata, on kirjoista tehtävä 40–50 sivun esittelyaineisto englanniksi.

– Ruotsalaiset kilpailijat kääntävät usein koko kirjan. Se on ideaaliratkaisu, mutta maksaa.

Sitä paitsi suomesta Englantiin kääntäviä ammattilaisia on vähän, ja niillä harvoillakin on kädet täynnä töitä.

Haasteista huolimatta kirjallisuusvientii on ollut 2010-luvulla vahvassa nousussa. Perinteisen kärkimaan Saksan rinnalle ovat kirineet USA ja Britannia. Ranska ja Kiina seuraavat perässä.

Kakon mukaan maailmalla kiinnostavat sekä jo vakiintuneet nimet että tuoreet äänet. Palkinnot ja ehdokkuudet lisäävät vetovoimaa.

– Aikuisten kaunokirjallisuudessa eniten kiinnostaa laatukirjallisuus. Kirjassa pitää olla jotakin vähän uouta. Sen pitää olla leimallisesti suomalainen, mutta samalla puhutella ulkomaista lukijaa.

Yhtenä esimerkkinä kansainvälisesti resonoivasta prosaistista Kakko mainitsee **Riikka Pulkisen**, jota on käännetty parillekymmenelle kielelle. Myös Nordic Noirin vetovoima ulottuu Suomeen. Esimerkiksi **Kati Hiekkapeltoa** on käännetty 13 kielelle.

– Katin kirjoissa yksi vahva tekijä on pohjoinen miljö, viima, tuuli ja lumi. Myös päähenkilö Annan maahanmuuttajatausta ja hänen sopeutumisensa ympäristöön kiehtoo.

Parhaiten myy edelleen suomalainen lasten- ja nuortenkirjallisuus. Tämä johtuu Kakon mukaan erityisesti lahjakkaista kuvittajista sekä Suomen maineesta korkean koulutuksen maana. Kiistaton vientikuningatar on **Tove Jansson**, jonka Muumi-kirjoja on käännetty 52 kielelle. Kakkosena tulee **Mauri Kunnas** 35 kielellä. ●

Kiina-myyttejä murtamassa

Mari Mannisen ”Kiinalainen juttu” kertoo meille, mitä me Kiinasta luulemme. Edellisestä Kiina-kirjastaan Tieto-Finlandialla palkittu toimittaja haluaa saada myös kollegat ymmärtämään paremmin Kiinaa.

MISTÄ KIRJASI KERTOO?

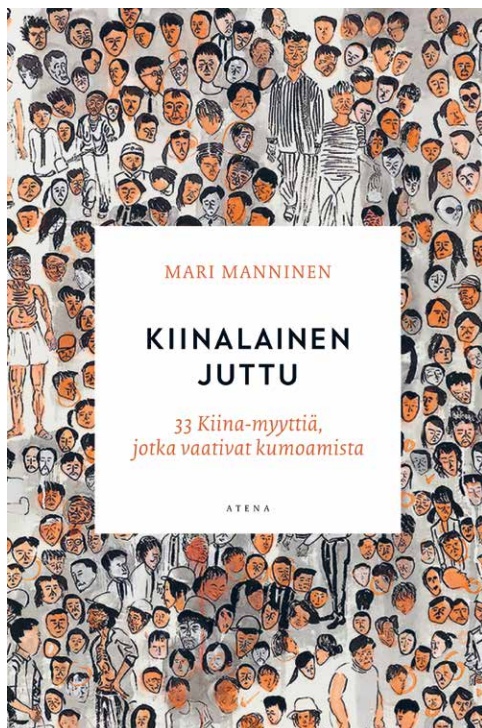
Se kertoo myyteistä ja väärinkäsityksistä, joita suomalaisilla ja muilla länsimaisilla ihmisillä on Kiinasta. Se kertoo myös, miten asiat oikeasti ovat. Näitä virhekkäisyyksiä on sekä hyvin Kiinaa tuntevilla että niillä, jotka eivät koskaan ole käyneet siellä. Myytit elävät ja leviävät myös mediassa.

MIKÄ ON SUHTEESI AIEPIIRIIN?

Asuin Kiinassa neljä vuotta. Sinä aikana tuntui, että aloin ymmärtää Kiinaa paremmin ja paremmin. Silti jäi olo, että itsensä sivistämistä Kiinan suhteen voi jatkaa. Kirjassani olevat myytit ovat sellaisia, jotka olen itsekin alun perin oppinut ja sittemmin tajunnut vääriksi.

MITEN KIRJA SYNTYI?

Tajusin, että Kiina-myytit koskevat kaikkia. Eikä Kiinassa käyminen tai maan tunteminen tarkoita, että myyteistä luovuttaisiin. En löytänyt maailmaltakaan vastaavanlaista kirjaa. Ehdotin aihetta kustantajalle ja pienen empimisen jälkeen sain heidät innostumaan. Olin puoli vuotta kirjoitusvapaalla työstäni. Kirja syntyi enimmäkseen sinä aikana. Kirjaa mainostetaan 33:lla Kiina-myytillä, koska 33 on kätevä luku – oikeasti niitä on siinä enemmän.

Mari Manninen:
Kiinalainen juttu. 33 Kiina-myyttiä, jotka vaativat kumoamista. 220 sivua. Ilmestyy 9/2018. Atena Kustannus Oy.

MITEN KIRJA MUUTTAA MAAILMAA?

Toivon, että ainakin moni toimittaja luki kirjaa ja korjaisi käsityksiään niin, etteivät Kiina-myytit monistuisi edelleen.

KERRO JOKU KIINA-MYYTTI!

Tässä kolme: Tiananmenin aukiolla kuoli vuonna 1989 paljon ihmisiä. Kiinan muuri on tosi vanha ja jotenkin merkityksellinen Kiinan kehitykselle ja historialle. Peking on ilmaltaan eräs maailman saastuneimmista kaupungeista. ● SALLA NAZARENKO

Mari Manninen, 47

- Työskentelee Helsingin Sanomien kotimaan osaston toimittajana.
- Helsingin Sanomissa vakituisesti vuodesta 2000; välissä neljä vuotta freelancerina Kiinassa.
- Kotoisin Pyhäjärveltä. Opiskellut muun muassa historiaa, poliittista historiaa ja valtio-oppia Helsingin yliopistossa.
- Asuu Töölössä puolisonsa kanssa.
- Kiinalainen juttu on Mannisen kolmas teos. Esikoisteos ”Suomalaisia sieniruokia kiinalaisella otteella” (2016) yhdessä Ina Ruokolaisen kanssa. Toinen kirja ”Yhden lapsen kansa” voitti Tieto-Finlandian vuonna 2016.

KATHARINA HESSE

Lue myös muita HSJ:n jäsenten kirjoittamia kirjoja!

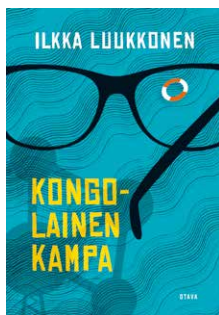
HSJ:N JÄSENTEN kirjoittamat kirjat kiinnostavat Lööppiä. Ilmianna joko itsesi tai kollegasi, joka on kirjoittamassa tai juuri kirjoittanut kirjan. Lähetä vinkki Lööpin toimitukseen Kaija Plitille, kaija.plit@hsj.fi.

Similä Ville yhdessä Mervi Vuorelan kanssa:
Ultra Bra.
Sokeana hetkenä.
339 sivua. WSOY.
Ilmestynyt elokuussa 2018.

Sonninen Lotta:
Pieni pahan mielen kirja.
112 sivua.
Otava 2018.
Ilmestynyt kesäkuussa 2018.

Luukkonen Ilkka:
Kongolainen kampa.
411 sivua, Otava 2018. Ilmestynyt elokuussa 2018.

Unelma- alalla?

Pätkätöitä ja jatkuvaa itsensä päivittämistä. Media-alan myllerrys tuodaan opiskelijoille esiin varhaisessa vaiheessa.

TEKSTI JA KUVAT EMMA VIITANEN

Omistautuminen työlle, yrittäjäyys, pätkätyöt. Suhteellisen matala palkka, pitkät työpajat, jatkuva itsensä päivittäminen ja omaehtoinen opiskelu. Epämuodollisuus, epätasa-arvo. Epävarmat tulevaisuuden näkymät.

Yllä olevat määritelmät ovat brittiläisen tutkijan **Rosalind Gillin** laatima media-alaa kuvaava listaus. Se ei varsinaisesti houkuttele nuoria journalistiikan opintojen pariin, mutta on tuttu monille media-alalle aikoville **Janne Seppäsen** ja **Esa Väli-verrosen** *Mediayhteiskunnasta*, joka oli aiemmin pääsykoekirjana useaan alan oppilaitokseen.

Kahden opiskeluvuoden jälkeen osaisin ne itsekkin ulkoa vaikka unissani.

Gillin mukaan on syntynyt uudenlainen työntekijä, joka on täysin omistautunut työlleen ja valmis tekemään sitä pienellä

palkalla, joustavasti ja lyhyissä työsuhteissa.

Medioista voi lukea printtilehden ongelmista ja yt-neuvotteluista. Alalle on paljon tulijoita, mutta paikkoja auki yhä vähemmän. Ei kuulosta kovin houkuttelevalta.

Hankalasta tilanteesta huolimatta journalistiikan ja viestinnän opinnot ovat vuodesta toiseen suosituimpien joukossa yliopistoissa. Esimerkiksi Tampereen yliopiston journalistikoulutukseen haki vuonna 2018 yhteensä 856 henkilöä, Haaga-Helian journalistiikan opintoihin puolestaan 827. Aloituspaiikkoja molempiin koulutuksiin oli 40.

Mikä nuoria viehättää alassa, josta kuulee usein vain huonoa? Mikä saa heidät hakeutumaan työhön, jota leimaa epävarmuus? Miltä alan tulevaisuus näyttää? Kolme alan opiskelijaa vastaa.

**TAIKA DAHLBOM,
Helsingin Sanomien
kulttuuritoimittaja ja
journalistiikan opiskelija**

– Valmistuin vuonna 2003 maisteriksi englantilaisesta filologiasta. Sen jälkeen aloin tehdä väitöskirjaa. Ajatuksena oli ryhtyä isona tutkijaksi.

Väitöskirjaa tehdessäni akateemisen maailman rahoitus alkoi mennä huonommaksi ja huonommaksi. Ensimmäisen apurahan sain kolmeksi vuodeksi, seuraavan vuodeksi ja loput alle vuodeksi.

Ajattelin, että okei, asun Helsingissä, minulla on asuntolainaa ja lapsia: nyt ei ihan skulaa. Osaan lukea ja kirjoittaa, joten toimittajan hommat voisivat olla ihan okei. Rupesin ensimmäisellä äitiyslomallani pitämään kirjablogia ja totesin, että tähän on ihan superhauskaa. Ehkäpä kulttuuritoimittaminen on ala, jolle minulla on annettavaa.

Toimittajan työssä on älyttömästi mahdollisuuksia. Oma osaamisaluetta voi helposti laajentaa soittamalla asiantuntijalle ja kysymällä, että mikäs tämä juttu nyt oikein on. Esimerkiksi kulttuuritoimittaja voi ihan hyvin tehdä tiedeartikkeleita. ▶

”Ajattelin, että okei, asun Helsingissä, minulla on asuntolainaa ja lapsia: nyt ei ihan skulaa.”

En usko, että nyt opiskelevat tai opiskelemaan lähtevät pääsevät kiinni sellaiseen kolmenkymmenen vuoden työuraan samassa mediassa, mitä joskus 80-luvulla oli mahdollista. Ehkä moni ei toisaalta haluakaan sitä.

Arkinen työni on ihan älyttömän hauskaa. Minulla ei ole ikinä ollut näin mukavaa missään työpaikassa. Alalla on paljon mahdollisuuksia vaikuttaa siihen mitä tekee, joten olen luottavainen. Aina löytyy jokin väli, johon pystyy pujahtamaan.

Tuntuu, että olen oikeassa paikassa maailmassa juuri nyt. Toki voi olla, että joskus alkaa kiinnostaa vaikka tilinpito. Ei voi vielä tietää.

HEIDI PUOMISTO, **Valtiontalouden tarkastus-** **viraston viestinnän harjoittelija** **ja viestinnän opiskelija**

– Halusin pienenä ensin kirjailijaksi, sitten toimittajaksi. Kirjailijan haaveet tulivat Harry Potterista, toimittajahaaveen alkuperästä en tiedä. Luettuani *Miss Mixin* työosivuilta, että toimittajilla on tosi pienet palkat, ajattelin ettei ala sittenkään ole minulle. Mietin lääketieteeseen opintoja ja arkkitehtuuria, mutta ne ajatukset kariutuivat. Päätin, että tärkeintä on tehdä itselle merkittävää työtä, vaikkei se kovin rahakasta olisikaan.

Toivon, että voisin työni kautta toimia jollain tapaa perinteisen vallankäytön, kuten päätöksenteon ja politiikan, vastavoimana.

Olla osa neljättä valtiomahtia, ääni asioille.

Työttömyys ei niinkään pelottanut opiskelemaan hakiessa. Uskon, että kyllä hommia riittää edes jonkin verran. Enemmän minua huolettaa mieleeni juurtunut ajatus, että toimittajan pitäisi olla jonkinlainen mystinen ihmistyyppi. Semmoinen kärsivä taiteilija, joka elää havainnoidakseen juttuideoita ja rakastaa niistä kirjoittamista. Ja tekee sitä vaikka ilmaiseksi.

Välillä ahdistaa, että pitäisi olla tosi yrittäjähenkinen, innova-

tiivinen ja itseohjautuva sekä brändätä itseään. Koen välillä olevani liian tavallinen tähän hommaan. Minua motivoi, jos joku ulkopuolinen sanoo, että olet oikealla alalla ja sinä olet selkeästi hyvä tässä.

Näen alan tulevaisuudessa aika samanlaisena kuin nytkin. Ehkä tuloksellisuus ja tehokkuus korostuvat entistä enemmän. Juttuja tehdään useammalle eri alustalle. Uskon, että toimittajan työ on itsessään aika samanlaista. Ja toivon, että printtilehdellekin olisi vielä paikkansa.

”Toivon, että voisin työni kautta olla osa neljättä valtiomahtia, ääni asioille.”

KAMILLA RAJANDER,

**Helsingin Sanomien toimitus-
harjoittelija ja journalistiikan
opiskelija**

– Tajusin 14-vuotiaana, että urheilutoimittaja on ammatti. Rakastan kirjoittamista ja urheilun seuraamista, joten ajattelin, että minusta tulee isona urheilutoimittaja. Monet totesivat, ettei noin nuori tyttö voi vielä tietää, mitä haluaa. Mutta minä tiesin.

Lukion jälkeen oli edelleen selvää, että haluan toimittajaksi. Hain yliopistoihin, mutta en päässyt. Päädyin Metropoliaan opiskelemaan radio- ja televisiotuotantoa. Vuoden opiskeltuaani vaihdoin siirtohaun kautta Haaga-Heliaan opiskelemaan journalistiikkaa. Kirjoittaminen kiinnosti ja ajattelin, että olen enemmän journalisti kuin televisiotuottaja.

Jotkut tuttavistani olivat sitä mieltä, ettei tällä alalla voi elättää itseään. Alan huonot puolet tiedostin itsekkin, mutta kutsumus oli niin vahva, etten antanut sen häiritä. En halua tehdä töitä pelkästään rahan takia, vaan mieluummin teen jotain sellaista, josta oikeasti nautin. Työn ei pidä olla pakkopuurtamista.

Näen alan muutokset enemmän mahdollisuutena kuin uhkana. Monet pitävät niitä pelottavina mörköinä. Uudet tekniikat, kuten videot, antavat meille lisämahdollisuuksia havainnollistaa lukijalle sitä, mistä kerrotaan. Mutta ytimen pitää edelleen olla journalistisissa.

Uskon, että journalismia tarvitaan yhä tulevaisuudessa. Työpaikat ovat kuitenkin erilaisia: monesti kirjoittavien toimittajien pitää omaksua ja hallita useita eri välineitä. Omalla urallani

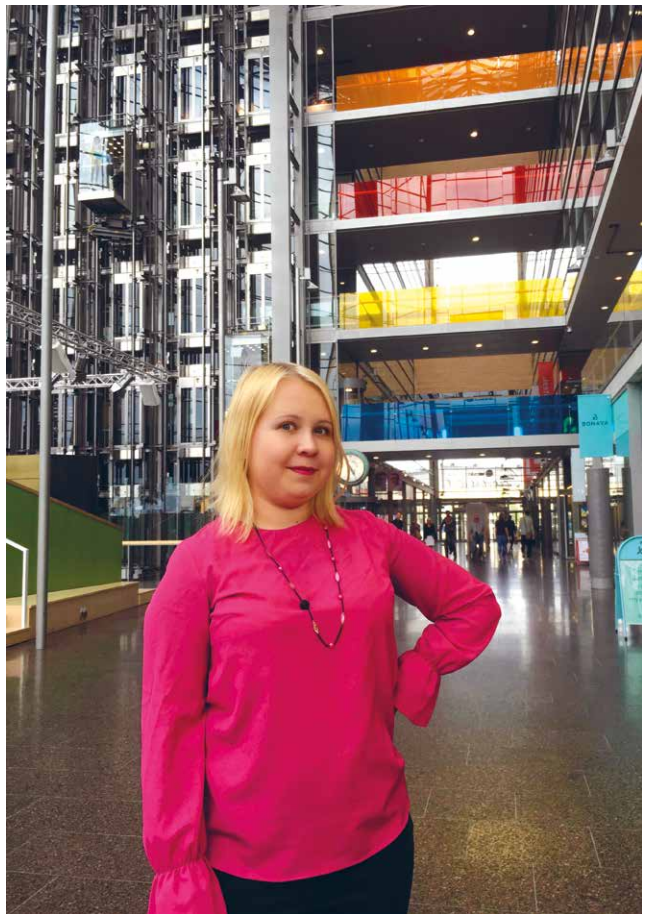
muutos on ollut jatkuvaa, ja se on auttanut minua sopeutumaan tilanteeseen. Jollekin toiselle se voi olla vaikeampaa.

Oma koulutukseni on journalismin nimellä, kun taas yritykset työllistävät valmistuvia viestinnän ammatteihin, joita tuntuu tulevan koko ajan enemmän. Itseäni viestintä ei

kiinnosta yhtä paljon kuin journalismi.

Töiden saaminen ei ole helppoa, ja niiden eteen on aina täytyntä nähdä vaivaa. Ehkäpä olen naiivi uskoessani, että mikäli jaksaa nähdä vaivaa ja tehdä parhaansa, niin sellaiselle tyypille kyllä löytyy töitä. Asiat ovat tähänkin mennessä aina järjestyneet. ●

”Monet totesivat, ettei noin nuori tyttö voi vielä tietää, mitä haluaa. Mutta minä tiesin.”

TÄMÄN OIVALSIN!

Tämän oivalsin! -sarjassa jäsenemme kertovat, mitä HSJ:n järjestämästä tapahtumasta jäi päällimmäisenä mieleen. Tällä kertaa vuorossa on **Kati Oksman**.

Valo vaikuttaa kaikkeen

HSJ:n Fokuksessa ihminen -kurssilla valon ja taustan merkitys aukeni.

Hanna-Mari Kuivalainen arvioi asetelmaa vasemmalla, kun Kati Oksman poseeraa portailla ja Paula Haikarainen kuvaa.

HIOSTAVAN LÄMPIMÄNÄ toukokuun arki-iltana kolmisenkymmentä yhdistyksemme jäsentä kokoontui Sokos Hotel Presidenttiin Ylen mediatoimittajan **Petteri Juutin** kuvauskoulutukseen.

Kolmen tunnin rupeaman aluksi tarkastelimme seinälle heijastettuja Ylen uutiskuvakaappauksia. Havaitimme, että ammattilaisillakin voi mennä pahasti vikaan. Levoton tausta, hämäryys, henkilön rajaaminen tyhmästä kohdasta tai sommittelu aivan kuvan keskelle pilaavat kuvan. Pahimmillaan haastatteluympäristö voi olla aiheeseen nähden koominen ja viedä uskottavuutta koko haastattelulta. Mutta pehmeässä valossa ja selkeää

taustaa vasten ihmisestä on mahdollista saada erittäin edustavia, muotokuvamaisia otoksia.

Uutiskuvien virheistä opittuamme koimme ryhmiin valokuvaamaan toisiamme. Kokeilimme rohkeasti erilaisia taustoja, valaistuksia ja niiden toimivuutta. Monenlaista taustaa peilikattoineen ja kirjavakuosisine kokolatiamattoineen kurssipaikkamme Presidentin ympäristöstä löysimmekin.

Kun kurssin lopuksi arvioimme omia kuviamme, havaitsin tärkeimmän oppini: Ole huolellinen. Tarkista, tarkista ja vielä kerran tarkista, että otoksessasi ihminen pääsee esiin ja näyttää edustavalta! ●

Helsingin Seudun Journalistit, HSJ on yli 4 000 Helsingin seudulla asuvan sanoma- ja aikakauslehtijournalistin ja kustannustoimittajan ammattijärjestö. Jäsentemme yleisimmät ammatit ovat toimittaja, toimitussihteeri, valokuvaaja ja graafikko.

Onko journalismi intohimosi? Haluatko ideoida ja järjestää journalisteille ammatillista koulutusta?

Osa-aikainen opintos sihteeri

TEHTÄVÄSI ON ideoida, suunnitella ja järjestää Helsingin Seudun Journalistien jäsenille ammatillisia koulutustapahtumia ja toimia niissä kurssivastaavana.

Tänä vuonna olemme järjestäneet muun muassa suomen kieliopin, ennakoivan editoinnin ja valokuvauksen koulutusta. Ideointi- ja suunnitteluapuna sinulla on koulutusvaliokuntamme sekä yhdistyksemme toimisto.

Kurssien valmistelutyö ei ole sidoksissa tiettyyn aikaan tai aikaan, joten voit tehdä työtä vaikkapa opintojesi ohessa.

Odotamme sinulta kiinnostusta journalismiin. Ihmisläheisyys sekä hyvät viestintä- ja vuorovaikutustaidot ovat työssä tärkeitä. Sinulla on mielellään journalismin tai muun tehtävän kannalta sopivan alan opintoja. Kokemuksesi journalistisesta työstä auttaa hahmottamaan alamme koulutustarpeita.

Tarjoamme sinulle itsenäisen, monipuolisen ja mielenkiintoisen tehtävän, jossa pääset aidosti kehittämään journalistien ammatillista koulutusta. Tehtävästä maksetaan Journalistiliiton lehdistön työehtosopimuksen mukainen korvaus. Tehtävä on osa-aikainen ja määräaikainen. Opintosihteerin viikkotyöaika on 7,5 tuntia. Määräaikainen työsuhde alkaa 1.1.2019 päättyy 31.5.2019.

LISÄTIETOJA ANTAVAT toiminnanjohtaja **Kaija Plit**, kaija.plit@hsj.fi, puh. 050 4394538 ja puheenjohtaja **Marjaana Varmavuori**, marjaana.varmavuori@gmail.com, puh. 050 5454130.

Täytä sähköinen hakulomake ja liitä mukaan hakemuksesi ja cv:si viimeistään 20.10.2018. ●

Kiinnostaako oppiminen? Kaipaavatko taitosi päivitystä?

Aikakauslehden-toimittajain säätiön apurahat ovat haettavissa 1.10.–30.11.2018.

NIITÄ VOIVAT hakea kaikki HSJ:n jäsenet. Apurahojen saajat ja suuruudet päättää säätiön hallitus stipendityöryhmän esityksestä. Jaossa painotetaan säätiön hallituksen linjaamia perusteita, joilla hakijan asema ja kilpailukyky työmarkkinoilla – jos mahdollista – entisestään paranevat.

Apurahoja voi saada ja hakea moniin mielekkäisiin tarkoituksiin: erilaisiin ammattitaitoa kartuttaviin kursseihin ja matkoihin tai vaikkapa kirjallisiin hankkeisiin. Apurahoja ei sen sijaan myönnetä työnantajan maksettavaksi kuuluviin tarkoituksiin ja työvälineisiin.

SUOSITTELEMME käyttämään HSJ:n kotisivuilla www.hsj.fi 1.10. avautuvaa, ladattavaa, lomakepohjaa. Sivulla on myös lisätietoa apurahan myöntämisestä ja käytöstä.

Hakemuksia otetaan vastaan vain osoitteessa saation.apurahat@gmail.com. Päätökset apurahan saajista tehdään vuoden 2019 alussa. Apurahat maksetaan kuitteja vastaan.

LISÄTIETOJA antaa säätiön stipendiasiamies **Kimmo Lundén**, kimmo.lunden@maaseuduntulevaisuus.fi, puh. 040 3424480. ●

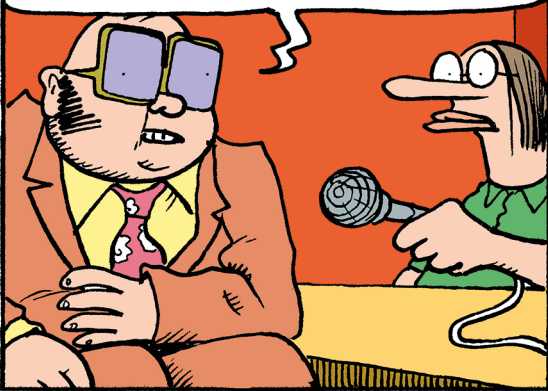

* . CX61 *

ILTA = FINGERI

TYÖTTÖMIÄ KOHDELLAAN
JO EHKÄ TURHANKIN
ANKARASTI...

KEPIN SIJASTA VOISI
VÄLILLÄ KOKEILLA
MYÖS PORKKANAA.

